

• שנת העשרים •

יום הכיפורים

מהותו של יום

על מה בכה האריז"ל?

הבנה מחודשת ביסוד ענין התשובה

חידושי סוגיות

בדיני חינוך כה"ג שני כשנמצא פסול בראשון

'אוצרות המחזור'

תפלה עם העבריינים - למה דוקא ביוהכ"פ?

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 6084000
03-738-3734
Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office
1469 President St. #BSMT
Brooklyn, NY 11213
United States
(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,

הרב מאיר יעקב זילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

פתח דבר

בעזרתך.

קרב ובא יום הקדוש הוא יום הכיפורים הבא עלינו ועל כל ישראל לסליחה ולכפרה. בזמן זה, מפשפש כל יהודי במעשיו ומשתדל לתקנם לטובה כדי לזכות לברכה ולחתימה טובה.

על האריז"ל כתוב שהי' בוכה בראש השנה וביום הכיפורים. הקובץ שלפנינו דן בתחלתו בשאלה הזועקת - על אלו מעשים בוכה הצדיק שלא טעם טעם חטא? התשובה לשאלה זו מביאה אותנו להבנה מחודשת ביסוד ענין התשובה, שאינה רק על חטאים ועוונות, אלא על קרבת ה' תשובה זו היא עומק התשובה שבעשיית, ובוה שווים כל ישראל, מהצדיק עד האיש הפשוט, שאי ההתקרבות להקב"ה צריך לכאוב עד כדי בכי, ובוה עצמו מתקרבים בחזרה להקב"ה.

עוד הובא בקובץ פלפול נפלא בגדר העבודה שמנחת כה"ג שני כשכה"ג הראשון נפסל, עם דיוק בלשונו של הרמב"ם בנדון.

בנוסף הובאו 'אוצרות המחזור' - ביאורים בדרך הפנימיות על קטעים מתוך מחזור התפילה ליוה"כ"פ.

את כל זאת תוכלו לקרוא להלן בקובץ 'אוצרות המועדים' - יום הכיפורים, כפי שנלקטו מתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל ה"ה נב"מ זי"ע.

♦ ♦ ♦

וזהו "מורעני, שבדרך כ"ף לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם, ובפרט במדור "עיונים", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים, ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושיגאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים, וימצא טוב, ויכ"ף לעמוד בעצמו על אמיתות הדברים.

♦ ♦ ♦

ויהי רצון שיתקבלו תפילותינו יחד עם תפילות שאר בני ישראל שיחיו, ונחתם כלולנו לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ותתקיים בגלוי ובפשטות הבקשה שאנו מבקשים בתפילת הנעילה "שערי שמים פתח, ואוצרך הטוב לנו תפתח, תושיע וריב אל תמתח, והושיענו אלקי ישענו".

בברכת התורה,
מכון אור החסידות

עשיית, התשפ"ד

תוכן ענינים

מהותו של יום.....ב.

תשובה על ירדת הנשמה

מי שאינו בוכה בעשיית אין נשמתו שלמה - מהות הבכי וסיבתה. גם צדיק גמור צריך לבכות ולשוב בתשובה, ודרגה נעלית זו שייכת גם בעבודת יהודי שחטא ופגם בעבודתו - "והורח תשוב אל האלקים אשר נתנה"

(ע"פ לקוטי שיחות ח"ס עמ' 206 ואילך)

אוצרות המחזור.....ז.

אנו ממליצים להסתכל עם העבריינים

מדוע רק ביום הכפורים מתירים להתפלל עם העבריינים?

ע"פ לקוטי שיחות ח"ס עמ' 300 ואילך

על חטא שחטאנו לפניך ציר הרע

חטאו של מי שלא "תיבול" את היצר הרע

ע"פ תורת מנחם ח"ס עמ' 289 ואילך

ויהי סער גדול ציס והאניה חסדה להשגב

גלי חים המתרגשים על הנשמה

ע"פ תורת מנחם ח"ס עמ' 1668 ואילך

כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם

יהודי יודע שכל "הסער הגדול"

הוא רק בשביל!

ע"פ תורת מנחם ח"ס עמ' 670

שיחות קודש.....ט.

"על חטא שחטאנו" - אין הכוונה לזולת אלא לעצמו

לא לחטוא ב'חטא העגל' שוב!

חידושי סוגיות.....יד.

בדיני חינוך כה"ג שני כשנמצא פסול

בכה"ג ביוה"כ

יביא התמיהה בלשון שבחר הרמב"ם גבי נמצא פסול - "אחר שהקריב כו", ויבאר דכוונת חידוש הרמב"ם היא ד"עבודתו מחנתה" היינו נמי מה שאינו הקרבה

(ע"פ אגרות קודש ח"ל עמ' לה ואילך)

תשובה על ירידת הנשמה

מי שאינו בוכה בעשׂי״ת אין נשמתו שלימה – מהות הבכי וסיבתה. גם צדיק נמור צריך לבכות ולשוב בתשובה, ודרגה נעלית זו שייכת גם בעבודת יהודי שחטא ופגם בעבודתו – “והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה”

פרק ראשון

מי שאינו בוכה – אין נשמתו שלימה

איתא בכתבי ר' חיים ויטאל (פרי עץ חיים שער השופר פרק ה', וראה גם שער הכוונות הקדמה לדרושי ר"ה. ועוד), אודות מורו ורבו האריז"ל:

ה' מנהג מורי ז"ל לבכות בר"ה וביום הכיפורים, ואמר כי מי שאינו בוכה בימים אלו, אין נשמתו טובה ושלימה.

ההסבר לכך שמצפים מכל יהודי להתעורר בבכי בעשרת ימי תשובה, הוא, בפשטות, משום שאלו הם ימים שבהם הקב"ה הוא “בהמצאו” ו“בהיותו קרוב” (ישעי' נה, ו. ר"ה יח, א), זמן שבו הקב"ה מתקרב לכל יהודי, וממילא בימים אלו מתעורר היהודי לשוב בתשובה שלימה על מעשיו, וההתעוררות היא כה גדולה וחזקה עד שמביאה לידי בכי. ואם אין היהודי בוכה, אות הוא כי “נתרחקה לגמרי ונכרת חבל התקשרותה בשרשה, על כן אין לה התעוררות לשוב אל בית אבי” (דרך חיים לאדמו"ר האמצעי כא, א ואילך).

והנה, בעניין בכי זו יש לדייק ולדון על מהותה, ומדוע שייכת היא גם אצל צדיקים ועד שגם האריז"ל הי' בוכה. וכאשר יבואר עניין זה, יעלה יסוד מהותי בכללות עבודת התשובה של כל יהודי בימים הנוראים וביום הכיפורים, שאינה כפי שהיו יכולים לחשוב שהיא רק על חטאים ועוונות, אלא יסודה ומהותה התקרבות להקב"ה באופן נעלה ביותר, וכפי שיתבאר לקמן.

פרק שני

כשה"בינוני" בוכה

בכית היהודי במר נפשו בימי תשובה אלו, היא, לכאורה, תוצאה של התעוררות תשובה על פגמים וחטאים, שכאשר אדם מרגיש את ריחוקן ופגירתו, הרי הוא מתעורר בבכי של תשובה.

אך מלשון האריז"ל משמע שהבכי צריכה להיות אצל כל אחד ואחד, ללא יוצא מן הכלל, וכל מי שאינו בוכה אין נשמתו שלימה, והדבר תמוה, מה יש לו לצדיק לבכות ולהתעורר בתשובה, והלא אין לו חטאים ופגמים, וכיצד ניתן לומר שצדיק שאינו בוכה בימים אלו – אין נשמתו שלימה?

ותגדל התמיהה לאור מה שמספר הרח"ו שהאריז"ל עצמו הי' בוכה אז, ולכאורה בכי זה מהי ועל מה היא?

תמיהה זו אודות בכית הצדיק, היא בנוגע לכל מי שלא נפל דופי במעשיו במשך השנה כולה, אמנם, גם באנשים שלמים אלו יש חילוקי מדרגות, ולגבי חלקם ניתן להבין מדוע הם בוכים.

כי הנה, מבואר בספר התניא (פ"י-יב) שיש שלוש מדרגות כלליות במי שאינו חוטא כלל: ה"בינוני" הוא מי שהרע עודנו בלבו, ומתאוה הוא לתאוות עולם הזה ותענוגיו, אלא שהוא נלחם בהם תדיר ודוחה אותם מיד, באופן שאינו נכשל כלל לעולם.

"צדיק שאינו גמור" הוא זה שהרע שבו מועט מאוד עד שבטל במיעוטו, ולכן אין הוא מתאוה לדברים אסורים, אך יחד עם זאת אינו מואס ברע בתכלית, מכיוון שלא התנתק ממנו לגמרי.

ו"צדיק גמור" הוא מי שליבו חלל בקרבו ואין לו שום שייכות לרע, והרי הוא שונא את הרע בתכלית השנאה, ולבו אחד להשי"ת ולעבודתו.

והנה, בנוגע לבינוני, ניתן להבין מדוע בוכה הוא בעשרת ימי תשובה, שכן עצם העניין שהרע בו בתוקפו וגבורתו כתולדתו, גורם לו להתעורר בתשובה ולבכות על מצבו הרוחני. ואם אינו מתעורר בבכי, אות הוא שאין נשמתו שלמה.

אפילו צדיק שאינו גמור, כאשר מתבונן בכך שנשאר בו מעט רע, צריך הדבר להביאו לידי בכי של תשובה.

אך בנוגע לצדיק גמור קשה ביותר, על מה בוכה הוא, והלא עבודתו היא מושלמת ואין לו שום שייכות לעניין של רע ופגם, ותגדל התמיהה ממה שמצינו כנ"ל לגבי האריז"ל עצמו שהי' מרבה בבכי בימים אלו, ולכאורה מה פשר בכי זה?

פרק שלישי

והרוח תשוב אל האלקים

ותחילה יש לבאר את מהותה של התשובה על פי פנימיות העניינים. כי הנה, איתא בלקוטי תורה לאדמו"ר הזקן (ריש פרשת האזינו), שעיקר מהות התשובה היא שיבת הנפש אל מקורה ושורשה:

הנה עיקר התשובה, הוא כמו"ש ורוח תשוב אל האלקים אשר נתנה... לפי שמקור רוצבה הוא הגבה למעלה, וכדי שתדיר פלאים להתלבש בגוף צריכה להתצמצם... ומוזה יובן מחות התשובה, שתשוב הנפש בברז"י ביטול במסירת נפש למקורה ושרשה העליון שממנה לוקחה... וזהו תכלית ירידתה לעולם הזה, שתהא במעלה ומדרגה יותר נעלה ממנה שהיתה בגן עדן.

ומבאר שם בארוכה איך שהנשמה בשרשה הייתה במדריגה נעלית ונפלאה, ודבוקה בהשי"ת מאוד בדחילו ורחימו, ואילו כאשר ירדה הנשמה למטה, הרי מכיוון שאין הגוף יכול לקבל את אור הנשמה כפי שהיא, מוכרחת הנשמה להתצמצם בצמצום אחר צמצום, עד שחלק קטן והארה בלבד מהנשמה מתלבשת בגוף.

ונמצא שכאשר הנשמה מלובשת בגוף, הרי זו ירידה גדולה לעומת מצבה של הנשמה בהיותה למעלה, ו"גם שיהי' צדיק גמור, עובד ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלות דביקותו בה' בדחילו ורחימו בטרם ירדתו לעוה"ז החומרי, לא מינה ולא מקצתה, ואין ערך ודמיון ביניהם כלל", וזאת משום ש"הגוף אינו יכול לסבול" את דביקות הנשמה בהשי"ת (תניא פל"ז).

ועל כך היא עבודת התשובה, להשיב את הנפש לדרגתה הקודמת, לאהבה ויראה ודביקות בהשי"ת, כפי שהייתה קודם ירידתה בגוף, וכמו שנאמר "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" (קהלת יב, ז).

ומעתה מובן מדוע אפילו צדיק גמור בוכה בימים אלו, שבכי זה הוא משום ירידת נשמתו והתגשמותה ממדריגתה שהייתה בה קודם הירידה לגוף, ובכי זה שייך אצל כל איש ישראל שנשמתו מלובשת בגוף, קטן כגדול. שכן גם צדיק גמור, הרי נשמתו מלובשת בגוף גשמי, ונצטמצמה וירדה ממדרגתה הראשונה, ונתרחקה מאור פני ה'.

פרק רביעי

האם יכולה הנשמה בגוף להגיע לדרגתה בשורשה?

אמנם, יש לתמוה לכאורה על הצער והבכ"י של הצדיק:

ירידת הנשמה אינה דבר שנגרם באשמתו של הצדיק, אלא כך הוא רצונו של השי"ת,

שהנשמה תרד משורשה ומקורה, שהייתה דבוקה בו ית', ותרד דרגה אחר דרגה תוך צמצומים והתגשמות עד שתתלבש בגוף היהודי, ועל ידי עבודתה בגוף, בזיכוך העולם והגשמיות, תתעלה למקום גבוה יותר ממה שהייתה תחילה.

והנה, לכאורה, התעלות זו אינו דבר שביכולתו של הצדיק, כי הלא הנשמה למעלה הייתה דבוקה בו ית' בדביקות מופלאה ובהתבטלות עצומה עד שלא חשה את מציאות עצמה כלל, ואילו בהתלבשותה בגוף, הרי היא מרגישה מציאות נפרדת לעצמה.

וכמו שכתב בתניא שם, שאפילו צדיק גמור שאוהב וירא את השי"ת באהבה ויראה נפלאות, מכל מקום אין זה בדביקות גמורה בבורא ית', אלא הם מרגישים עצמם למציאות נפרדת ממנו ית', שאמנם אוהבים את השי"ת בתכלית אך אינם בטלים במציאות, כמו שהייתה הנשמה למעלה. וזאת, משום שאין הגוף, שבו מלוכשת הנשמה, יכול לסבול מצב זה של התבטלות גמורה להשי"ת.

וממילא תמוה: מה לו לצדיק לבכות ולהתמרמר על ריחוק הנשמה מאיתו ית', הלא אין הוא אשם בריחוק זה, וגם לכאורה אין ביכולתו לתקן את הריחוק ולשוב אליו ית' בביטול גמור, שהלא כל עוד נשמתו מלוכשת בגופו "אין הגוף יכול לסבול" התבטלות גמורה זו.

וממה נפשך: אילו הי' הדבר ביכולתו לתקן, הרי כבר הי' מגיע לדרגה זו, שהלא הוא צדיק גמור ועבודתו היא בתכלית השלימות, ואם אין הדבר ביכולתו, מה לו לבכות על כך?

פרק חמישי

על ידי המיצר של הבכי' – מגיעים למרחב

והביאור בכך הוא (בהבא לקמן ראה גם תורת מנחם חנ"א עמ' 32 ואילך), שאכן יכול הצדיק לצאת מהגבלותיו, ולהתבטל לגמרי להשי"ת, על אף היותו מלוכש בגוף.

הן אמת, שהנשמה ירדה ונתלבשה בגוף גשמי ומוגבל, וממילא אף היא מוגבלת, אך במהותה האמיתית נותרת תמיד הנשמה "חלק אלוהי ממעל ממש" (תניא פ"ב ע"פ איוב לא, ב), והלא חלק אלוהי ממעל אינו מוגבל בהגבלות הנבראים.

ועל כן, בכוחה של הנשמה לצאת מהגבלות הנבראים, ולהתבטל לגמרי להשי"ת, בבחינת "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", לשוב ולהתדבק בהשי"ת בהתבטלות גמורה.

ויציאה זו מן ההגבלות והתבטלות גמורה זו, נעשות על ידי עצם הצער והמרירות ממצבה של הנשמה שהיא מרוחקת מהשי"ת, ועל ידי בכי' זו גופא יוצא הוא מן המיצר אל המרחב וזוכה לעמוד בדביקות גמורה בהשי"ת.

ומעין זה מצינו במאמר הבעל שם טוב (כתר שם טוב (קה"ת) הוספות ס"ח), שמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא, ועל פי זה ביאר את הפסוק (ישעי' ו, ב) "שרפים עומדים ממעל

לו", שלכאורה איך השרפים משיגים דרגה נעלית כזו של "ממעל לו", אלא שהדבר נפעל על ידי "שמחשבתם ורצונם בהשגתם" הוא לאותה דרגה נשגבת, ולכן "ה"ה כאילו עומדים שם".

ועל דרך זה גם בעניין בכיית הצדיק בעשי"ת, שכאשר רצונו והשתוקקותו היא להתבטל להשי"ת לגמרי, בדביקות גמורה כמו קודם ירידת הנשמה, הנה "שם הוא נמצא", וכוחות הנפש של הרצון והמחשבה עומדים בביטול מוחלט להשי"ת.

ונמצא שבכיית הצדיק היא אכן על ריחוקו מהשי"ת, אך אין זו בכי' לשוא, שכן על ידי בכי' זו גופא משיג הוא את קרבת השי"ת.

ועל כך אומרים (תהלים קיח, ה. בפסוקים שקודם תקיעת שופר) "מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה": כאשר האדם מרגיש שגם לאחר כל עבודתו ויגיעתו בעבודת השי"ת עדיין נמצא הוא ב"מיצר", מצב של ריחוק מהקב"ה, כי אינו יכול להגיע לדרגתה של הנשמה ודביקותה בהקב"ה לפני שירדה למטה, אזי "ענני במרחב", שהוא יוצא מהגבלות העולם והגוף, ומתבטל להשי"ת בתכלית.

פרק שישי

בעשי"ת יכול כל יהודי להגיע לדרגת הבכי' של צדיק גמור

והנה בענין בכי' זו בעשי"ת, נכללו כל ישראל בשווה, שעל כולם נאמר שאם אין בוכים הרי זה סימן ש"אין נשמתו שלימה". ואף שבפשטות אין מדובר על בכי' שווה, שכן יש מי שמתעורר בבכי' על חטאים כפשוטם, ויש מי שמתעורר על היעדר ההתבטלות המוחלטת להשי"ת, וכל חד וחד לפום שיעורא דילי', הנה עדיין משמע גם שמדובר בבכי' שווה – שיש עניין שבו שווים כולם ובוכים מחמתו.

ובכי' זו השייכת בכל ישראל, היא הבכי' על ריחוק הנשמה וירידתה ממדרגתה הראשונה. וגם כאשר מדובר ביהודי שנכשל רח"ל בחטאים ועוונות, וממילא עבודת התשובה אצלו קשורה לחרטה מענייני רע והתנתקות מהם, ועל כך היא בכייתו, מכל מקום, בעשרת ימי תשובה שייך הוא להגיע גם לדרגה של בכי' מחמת עצם הריחוק מהשי"ת.

בעשרת ימי תשובה, נמצא הקב"ה קרוב לכל איש ישראל, שהלא על ימים אלו נאמר "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", וממילא יכול כל יהודי להתעורר בבכי' על כך שנשמתו ירדה ונתרחקה מאור פני ה'.

ועל ידי התעוררות זו, זוכה היהודי לצאת מן המצר אל המרחב, ממצב נחות של עניינים בלתי רצויים, ומן המצר של ריחוק הנשמה מאור פני ה', אל המרחב של קרבת אלקים – "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

על דעת המקום ועל דעת הקהל, בשיבה של מעלה ובישיבה של מטה,
אנו מתירין להתפלל עם העבריינים

מדוע רק ביום הכפורים מתירים להתפלל עם העבריינים?

ראש השנה הוא זמן בו עומדים כל בני ישראל באחדות, ויחדיו ממליכים את הקב"ה למלך עליהם. וכפי שאומרים בברכת מלכיות "ויהי בישורון מלך – בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל", והיינו שהכתרת הקב"ה היא מתוך דווקא מתוך אחדות בין כל הסוגים שבבני ישראל. אחדות זו מוזכרת גם בתחילת פרשת נצבים שקוראים בשבת שלפני ראש השנה: "אתם נצבים כולכם היום . . ראשיכם שבטים . . מחוטב עציך עד שואב מימך".

אף על פי כן, לא מצאנו שיכריזו קודם תפילת ראש השנה "אנו מתירין להתפלל עם העבריינים", והיינו שלמרות האחדות הנפלאה ששוררת אז, עדיין אי אפשר להתיר תפילה עם העבריינים. ורק ביום הכיפורים, אז כשרה השעה להתיר את התפילה עם העבריינים. ויש לעיין בטעמו של דבר: מה חסר באחדות של ראש השנה, ולעומת זאת מהי המעלה המיוחדת באחדות של יום הכפורים?

אחדות בין שונים ונפרדים

יום הכיפורים אינו דבר נפרד מראש השנה ועבודתו, אלא בו נשלמים ענייני ראש השנה ובאים בגילוי. גם עבודת הכתרת הקב"ה למלך ממשיכה בעשרת ימי תשובה ונשלמת ביום הכיפורים, ומטעם זה אומרים "המלך הקדוש" ומדגישים את מלוכתו של השי"ת, משך כל עשרת ימי תשובה ולא בראש השנה בלבד (בעניין זה ובמובא לקמן, ראה לקוטי תורה נצבים נא, ב ואילך).

ביתר פירוט: במלוכתו של השי"ת, אשר מהותה היא השפעתו ית' בעולם, יש עשר בחינות (הן "עשר ספירות" שמהן כלולה מידת מלוכתו ית'). בראש השנה מעוררים בני ישראל אצל השי"ת את הרצון להשפיע בעולמות, אך עדיין זהו רצון ותענוג כללי בלבד. בראש

השנה אין השפעה בפועל לעולמות, ואין ה"מלכות" שלימה, ובמשך עשרת ימי תשובה פועלים בני ישראל את "בנין המלכות". בכל יום פועלים אצל השי"ת שיוריד עוד יותר את השפעתו ויתאים אותה לעולמות, ועד שביום העשירי הוא יום הכיפורים, "נבנית" המלכות על כל עשר בחינותי, ואזי מתגלית בפועל מלכותו ית' בעולם.

נמצא אם כן ההפרש בין ראש השנה ליום הכיפורים: בראש השנה נפעל "בנין המלכות" במקורה ושורשה בעולמות רוחניים, וביום הכיפורים הוא נמשך בפועל ובגלוי בעולם התחתון.

וכשם שהוא במידת מלכותו ית', כן הוא גם באחדותן של ישראל הנחוצה בשביל המלכותו ית', שבראש השנה האחדות היא רק בשורש הנשמות, וביום הכיפורים היא נשלמת ומתגלה בפועל למטה:

בראש השנה מתאחדים כל בני ישראל "לאחדים כאחד" (לקוטי תורה ריש נצבים), אך אחדות זו היא רק בשורשם ומקורם של בני ישראל. כאשר מביטים על נשמות ישראל בשורשן, אין שום חילוק ביניהן, וכולן שוות ועומדות כאחד ממש (ראה תניא פרק לב). בראש השנה מתעלות כל הנשמות למקורן ושורשן, ואזי נרגשת בהן האחדות הנפלאה, שעל ידה הם מכתירים את השי"ת למלך.

אמנם, אחדות זו אין בה חידוש מיוחד, כי מכיוון שמדובר אודות גילוי שרש הנשמות, הרי זהו מקום שבו לא שייכים מלכתחילה חילוקי דרגות כלל, וכפי שנתבאר למעלה, שבשורש הנשמות כולן כאחד תמיד, ואין מעלה בנשמה על חברתה.

לעומת זאת, ביום הכיפורים נפעל חידוש מיוחד ונשגב: האחדות המופלאה של בני ישראל בשרשם, נמשכת גם אל הנשמות כפי שהן מלוכשות בגופים. בני ישראל למטה בעולם הזה הם אמנם שונים זה מזה, ישנם יהודים שעובדים את ה' באופן נעלה, וישנם פושעים ומורדים רח"ל, אך מכל מקום, למרות כל ההבדלים והסתירות – עומדים כולם באחדות נפלאה.

אחדות גמורה גם עם ה"עבריינים"

ומעתה יובן מדוע ביום הכיפורים דווקא מכריזים על כך ש"אנו מתירין להתפלל עם העבריינים":

בראש השנה אמנם עומדים כולם באחדות, מ"ראשיכם שבטיכם" עד ל"חוטב עציך ושואב מימך", אך אחדות זו היא משום שהנשמות מתעלות לשורשן ושם כולן כאחד ללא הבדלים. אחדות זו היא רק בשורש הנשמות בעולמות הרוחניים, אך כאשר מדובר על הנשמות המלוכשות בגופים, בבית הכנסת שבעולם הגשמי, שם ישנם הפרשים בין בני ישראל, ואי אפשר לומר שמתאחדים לגמרי עם ה"עבריינים".

ודווקא ביום הכיפורים, עת אשר אחדותן של ישראל באה לידי ביטוי גם בעולם הזה הגשמי, נשמות בגופים – אז מכריזים ומודיעים אשר בני ישראל כולם, למרות החילוקים העצומים שביניהם, עומדים כולם באחדות גמורה, ועד ש"אנו מתירין להתפלל עם העבריינים".

על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון

"על חטא שחטאנו" – אין הכוונה לזולת אלא לעצמו

...כבר אמרו חז"ל "כל הפוסל במומו פוסל"!

כלל הוא שהרע שאדם רואה בחבירו אינו אלא הרע שבו עצמו, וכפירוש הבעש"ט עה"פ "תיסרך רעתך", שכאו"א מישראל הוא בדוגמת "מראה" ("א שפיגל"), כמ"ש "כמים הפנים לפנים גו'", וכשם שכאשר אדם מביט במראה, רואה הוא (לא את חבירו, אלא) את עצמו – כך כאשר אדם מביט בחבירו ורואה בו רע, אין זה אלא הרע שבו ("תיסרך רעתך").

אלא מאי, העובדה שאין האדם מכה את הרע שבו אלא רק את חבירו – הרי זה פשוט משום שלהכות את חבירו קל ונעים יותר ("סיאיז גרינגער און געשמאקער")! ...
כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם אודות אדם שאחז את ה"מחזור" על גבו של חבירו, ובשעת אמירת "על חטא" הכה על חטאיו של חבירו...

גם כאשר מכים על הרע של הזולת – טוען הוא – יכול הדבר להועיל לפעמים גם בנוגע לעצמו, דכיון שע"י הכאת הרע של חבירו ממעטים את כללות הרע בעולם, הרי במשך כו"כ שנים יפעל הדבר גם אצלו עצמו... אלא מאי, דבר זה ימשך זמן רב – לא איכפת לו...

(ש"פ ויקהל תשי"ד)

לא לחטא ב'חטא העגל' שוב!

בנוגע לחטא העגל מצינו שאף שבתחילה רק ה"ערב רב" השתתפו בחטא ובאופן החמור ביותר, הרי לאחמ"כ בני"י עצמם נמשכו אחריהם, ועד לאמירת "אלה אלוקיך ישראל". והיינו, שבתחילה רק מהנהן בראשו רק בשביל להשביע רצון הזולת (והוא עצמו לא

חושב ומאמין בכך כלל), אך לאחר זמן קצר עושה זאת מרצונו שלו!

וע"ד פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר [מוהריי"צ] בפירוש "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון", שבתחילה עושה זאת מ'אונס', אבל אח"כ הרי זה נעשה כבר "מרצון" – שרוצה שיכריחו אותו לעשות כן!...

ויש ללמוד הוראה בנוגע גם ל'חטא העגל' בדקות:

החטא והחיסרון הגדול שהביא לכל חטא העגל הוא החיסרון בקבלת עול מלכות שמים. בתחילה הוא לוקח חתיכת זהב, קושרה במטפחת ומכניסה בחיקו ("אין זיין בוזעם קעשענע") – בתור מציאות בפני עצמו. הוא אמנם יודע ש"לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה" אבל אעפ"כ, מה איכפת לי' להקב"ה – טוען הוא – שיקח לעצמו איזו פינה קטנה ("א קליינע ווינקעלע") בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו; הוא לא מבקש להיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית" אלא רק פינה קטנה שבה יוכל להיות מציאות בפני עצמו...

אך הענין – שצריך לידע את האמת: שלא זו בלבד ש"הקב"ה עוזרו" אלא יתירה מזה – שכל מציאותו היא אך ורק מהקב"ה, כך שהקב"ה נמצא תמיד לא רק "לנגדי", אלא גם בתוכו וב'חיקו' ("אין זיין בוזעם קעשענע"). וא"כ גם כאשר יש לו כסף וזהב, אין לו להיות במעמד ומצב ש"עשיר יענה עזות".

[ואדרכה: עי"ז צריך לבוא לענין הביטול, כמו שביאר אדמו"ר הזקן בתניא (אגה"ק ד"ה "קטנתי") ש"בכל חסד וחסד שהקב"ה עושה לאדם צריך להיות שפל רוח במאוד, כי חסד... היא בחי' קרבת אלוקים... וכל הקרוב אל ה'. . . צריך להיות יותר שפל רוח... כל שהוא קמ' יותר הוא יותר כלא ואין ואפס"].

וכפתגם אדמו"ר הזקן – שהקב"ה נותן לבני ישראל גשמיות, ובנ"י עושים מהגשמיות רוחניות.

וכן צריך ללמוד מזה עד כמה צריכה להיות הזהירות אפילו בדבר קל, כיון שממנו אפשר לבא ח"ו לדבר חמור.

ובלשון הכתוב (ישע' ה, יח) "מושכי העון (משיכים על עצמן את היצר הרע המסית על העון) – מצודת דוד) בחבלי השוא ("בחבלין דקין וכמעט שאין בהם ממש") וכעבות העגלה חטאה ("לבסוף ממשיכים היצה"ר המחטיא בחבליים עבות שמושכים בהם את העגלה)". וכנ"ל שהגיעו מענין קל וצדדי – לחטא החמור ביותר של חטא העגל.

על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע

חטאו של מי שלא "תיבל" את היצר הרע

יש לתמוה היטב על מה שמונים ב"על חטא" את החטא "שחטאנו לפניך ביצר הרע", והלא כל החטאים באים בסיבת היצר הרע המסית את האדם לחטוא, ומהו אותו החטא המיוחד שרק עליו אומרים "שחטאנו לפניך ביצר הרע"?

ולהבין זאת, יש להקדים ולדייק במאמרם ז"ל (קדושין ל, ב) "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין": עניינו של "תבלין" הוא להיטיב את המאכל ולהכשירו, ולכאורה התורה אינה תבלין להמתיק את היצר הרע, אלא נועדה לבטלם ולהכניעם?

והביאור בזה הוא, שאדרבא, היא הנותנת – תכליתה של התורה אינה להרוג ולבטל את היצר הרע, אלא לזככו ולשנותו שלא יהא מונע יותר לעבודת ה', ואדרבא יסייע ויהי עזר לעבודתו ית'. והוא מה שדרשו חז"ל (ברכות נד, א) על הפסוק (ואתחנן ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך" – "בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע". והיינו שצריך לרתום גם את היצר הרע לאהבת ה' ויראתו.

וזהו "על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע", משמעותו של חטא זה היא מה שהאדם מבטל את היצר הרע ואינו מזככו ומעלהו לקדושה ומהפכו לטוב. ואזי חסר אצלו ב"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך", גם ביצר הרע.

סוד שחיטת היצר הרע

בכך יומתק גם מאמרם ז"ל (סוכה נב, א) "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושחטו". חז"ל דייקו לומר "ושחטו" ולא "ומבטלו" או "מאבדו" וכיוצא באלו. משום שהתכלית אינה איבוד היצר הרע אלא העלאתו לקדושה. והפיכת היצר הרע לטוב נרמזת במה שהקב"ה "שחטו":

על אודות השחיטה אמרו חז"ל (חולין ל, ב): "אין ושחט אלא ומשך", והביאור הפנימי בזה הוא שבעת השחיטה לוקחים את הבהמה שהיא גשמית, ומושכים אותה לרשות הקדושה. "משיכה" זו היא כמו קניין משיכה: אין מבטלים את החפץ או משנים את מהותו, אלא מעבירים אותו כפי שהוא לרשות הקונה. וכמו כן בשחיטה – מושכים את הבהמה כפי שהיא ומעבירים אותה לרשות הקדושה.

ומעין זה הוא גם בנוגע ליצר הרע, שהקב"ה עתיד "לשחטו" לעתיד לבוא – היצר הרע לא יתבטל ממציאותו, אלא יתעלה ויכנס לרשות הקדושה, ויירתם לעבודת ה' בלבד.

ויקם יונה... וימצא אניה... וירד בה... ויהי סער גדול בים
והאניה חשבה להשבר

גלי הים המתרגשים על הנשמה

ירידת יונה הנביא אל האני', וההרפתקאות שעדו עליו בלב הים הסוער, המה משל לעבודת נשמת האדם בעולם הזה, וכפי שיסד הזוהר הקדוש (ח"ב קצט, א), ש"יונה דנחת לספינה", רומז ל"נשמתא דבר נש, דנחתא להאי עלמא".

יש לבאר אחת מן ההוראות שיש ללמוד ממעשה דיונה:

הנשמה הקדושה הייתה במקורה ושרשה למעלה, והרי היא "יורדת אל הים" – אל העולם הזה הגשמי. ענייני העולם מטרידים את האדם ומנסים למנוע אותו מלעבוד את השי"ת. טרדות אלו הן כ"מים רבים" (שה"ש ח, ז. וראה תורה אור ריש פרשת נח) המנסים לכבות את אש האהבה להשי"ת.

ישנם זמנים אשר בהם "החושך יכסה ארץ" (ישעי' ס, ב), ואזי גלי הים שוצפים וסוערים ביותר. בתקופות אלו מתגברת ההפרעה והמניעה על קיום התורה ומצוותי', והגלות מעמיקה ומסתירה עוד יותר על גילוי אור הקדושה בעולם, ומאיימת להטביע את היהודי.

בכדי לעבור את הים בשלום, יש צורך ב"אני" – הספינות הן התורה ומצוותי', שכאשר נאחזים בהן, יכולים לעבור את הרפתקאות ה"מים רבים" בשלום. ולא זו בלבד, אלא שגם אם ה' זמן שבו לא התנהג כראוי, והגלים העצומים הפילוהו ממדרגתו, מכל מקום יכול יהודי להתחזק ולעבוד את השי"ת, כעניין שמצינו בהנהגת יונה, שגם לאחר שכרח מלפני ה', מכל מקום ה' ביכלתו לחזור ולקיים את ציווי השי"ת אליו.

ומי שזוכה לנצל כראוי את ה"אניות", ולעמוד בניסיונות ה"מים רבים", הנה אין זאת רק שניצל מן ה"ים", אלא הוא מעלה את ה"ים" עצמו, את ענייני העולם וטרדותיו – לקדושה. בכל ענייני העולם יש ניצוצות של קדושה, שהיא החיות האלוקית שמחי את אותם העניינים הגשמיים. ניצוצות אלו נמצאים בגלות ובניכר בתוך עניינים גסים ומגושמים, וכאשר יהודי אינו טובע בהם אלא מנצלם לקדושה, הרי הוא זוכה להשיב את החיות האלוקית למקורה ושרשה. הוא נוסע ב"אניות" התורה והמצוות, ולוקח עמו אל "מחוז חפצו", אל הקדושה, את ניצוצות החיות האלוקית שהיו מפוזרים בעולם.

ועד כדי כך, שמחדירים את הקדושה אפילו במקומות הנחותים ביותר, וכפי שמצינו בנוגע ליונה, שהצליח להשפיע על מלך נינוה לשוב למוטב. ומלך נינוה ה' פרעה מלך מצרים (ילקוט שמעוני יונה רמז תקנ), שבתחילה הכריז "לא ידעתי את ה'" (שמות ה, ב), והיכוהו מכות רבות בכדי שישמע לציווי ה'. ואילו כאשר הגיע יונה ודיבר בחוצות נינוה על הצורך לשוב בתשובה, פעלו הדברים עליו, וציווה על כל עמו להיטיב דרכיהם. וכמו

כן, על ידי שהאדם נוסע כראוי ב"אניות" התורה והמצווה, מחדיר הוא את הקדושה עד למטה מטה.

והנה, ירידת הנשמה למטה היא ירידה גדולה ועצומה, "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא", אך ירידה זו היא לצורך עלי, כי על ידי שהאדם עובר את כל הנסיונות במים הסוערים, והוא מחדיר את הקדושה בכל מקום, מתעלית נשמתו בעילוי רב ועצום באין ערוך כלל לגבי המצב שהי' בו לפני ה"ירידה" אל ה"ים".

וגם ענין זה רואים אצל יונה, שלאחרי כל פרטי המאורע דירידה לים וכו', אזי "ויהי דבר ה' אל יונה שנית גוי" – והיינו שאז הי' לו גילוי נבואה באופן "שני" ונעלה יותר ממדרגת הנבואה שזכה לה קודם הירידה.

ויאמר אליהם שאוני והטילני אל הים וישתק הים מעליכם כי יודע אני כי
בשלי הסער הגדול הזה עליכם

יהודי יודע שכל "הסער הגדול" הוא רק בשבילו!

באני' שבה ירד יונה אל הים, לא הי' יונה לבדו, אלא הי' בה גם "רב החובל" ו"מלחים" ועוד בני אדם. ומכל מקום, כאשר "ויהי סער גדול בים והאני' חשבה להשבר", ידע יונה בוודאות "כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם". כל יושבי הספינה מתנענעים בין גלי הסערה, ועומדים בסכנה, אך יונה מכריז שכל זה אינו אלא עבורו!
ומזה יש ללמוד הוראה בעבודת האדם, שכל מה שמתרחש בעולם אינו אלא בשביל עם ישראל:

כאשר יש "סער גדול" בין אומות העולם, ו"מלכיות מתגרות זו בזו", צריך לידע שאין הסיבה לכך משום שגוי פלוני הסתכסך עם גוי אחר. מלחמות אלו לא נוצרו בדרך הטבע והמקרה, אלא "בשלי הסער הגדול הזה" – כל עיקר מלחמות אלו אינן אלא בשביל בני ישראל.

וכפי שאמרו חז"ל במדרש (לקח טוב לך יד, א): "אם ראית מלכות מתגרות זו בזו", הרי זו הכנה והכשרה אל הגאולה האמתית והשלמה, וממילא – "צפה לרגליו של מלך המשיח".

בדיני חינוך כה"ג שני כשנמצא פסול בכה"ג ביוה"כ

יביא התמיהה בלשון שבוחר הרמב"ם גבי נמצא פסול – "אחר שהקריב כו", ויבאר דכוונת חידוש הרמב"ם היא ד"עבודתו מחנכתו" היינו נמי מה שאינו הקרבה

והנה זה מקורו בסוגיית ש"ס (יומא יב.) "פשיטא אירע בו פסול קודם תמיד של שחר מחנכין אותו [את השני] בתמיד של שחר, אלא אירע בו פסול אחר תמיד של שחר במה מחנכין אותו, א"ר אדא בר אהבה באבנט [אבנט של בוך שרק כה"ג בעבודת יוה"כ לובשו ו"יש היכר לכהונה גדולה" כי עד עתה עבד זה באבנט של צמר ופשתים ולא של בוך, רש"י], הניחא למאן דאמר אבנטו של כהן גדול [בשאר השנה, שהוא של צמר ופשתים] זה הוא אבנטו של כהן הדיוט [והיינו דהדיוט נמי משמש באבנט של צמר ופשתים ככה"ג בבגדי כל השנה, וא"כ הכא יצטרך כהן השני להחליף אבנטו לאבנט בוך ואיכא היכרא], אלא למאן דאמר אבנטו של כהן גדול [בשאר השנה, שהוא של צמר ופשתים] לא זהו אבנטו של כהן הדיוט [אלא הדיוט משמש תמיד באבנט של בוך] מאי איכא למימר [הלא אין שום היכרא, ואין כהן זה מחליף אבנטו כי

ברמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"א ה"ג: "ומתקינין לו כהן גדול אחר, שאם יארע לזה פיסול יעבוד האחר תחתיו, בין שאירע בו פיסול קודם תמיד של שחר בין שאירע בו פיסול אחר שהקריב קרבנו, זה שנכנס תחתיו אינו צריך חינוך [אף שבד"כ כהן גדול המתמנה צריך תחילה להביא מנחה מיוחדת לחינוכו – הל' כלי המקדש והעובדים בו ספ"ה] אלא עבודתו מחנכתו ומתחיל מעבודה שפסק בה", עכ"ל.

והעירו בזה (קובץ הדרום חו' מ) דעל כרחק כוונת התיבה "קרבנו" (שבלשון "אחר שהקריב קרבנו") היינו פרו של כהן גדול שהרי לא אשכחן עוד קרבן ביוהכ"פ שנוכל לקרותו "קרבנו" של כה"ג מלבד פרו, ועפ"ז תמוה ביותר מאי קמ"ל הרמב"ם במה שהדגיש דאף כשהפיסול הוא אחר שהקריב פרו אי"צ זה שתחתיו חינוך, הלא הוא הדין אם הפיסול הוא אחר תמיד של שחר ולפני פרו.

יש להעיר בזה, דאולי מן הראוי לחפש שמא יש גירסא "אחר שהקריב קרבנו זה, זה שנכנס כו", כי אם תמצא גירסא זו הכל אתי שפיר, כי קאי על התמיד שהזכירו לפני זה (ומובן היטב איך נפל השיבוש ע"י מעתיק שלא הבחין והשמיט תיבת "זה" שראה כפולה), והכוונה היא אכן לאחר תמיד של שחר (וקרי לי' בשם "קרבנו" להדגיש עוה"פ שאף שהמדובר בקרבן שהוא תמיד בכל יום הנה התמיד שביוה"כ נעשה קרבנו מיוחד דכה"ג (לענין עבודת הקרבנות, עיין בנו"כ הרמב"ם ריש הל' יוהכ"פ מה ששקו"ט בדעתו בזה)). ועפ"ז תיבטל גם התמיהה דלכאורה שינה הרמב"ם מהלשון שנקט הש"ס, כי לפ"ז נקט ממש ב' האופנים הנזכרים בש"ס, "קודם תמיד של שחר" ו"אחר תמיד של שחר", וק"ל.

ובאמת להגירסא הקדמונית הנ"ל עדיין צ"ע – תיבת "קרבנות" מאי קמ"ל, ואדרבא, טפי הו"ל להשמיט תיבה זו ולנקוט "אחר שהקריב" ותו לא, ואז קאי לשונו על קרבן שהזכיר לפניו, תמיד של שחר, ויהו דבריו ע"ד כמו שהוא בש"ס [וכנ"ל בחצא"ר], ונשאר טעון בירור לאיזה טעם הוצרך הרמב"ם להוסיף התיבה "קרבנות".

ואולי י"ל דהכי קמ"ל, דאפילו "לאחר שהקריב קרבנות" ואין העבודה העומדת לפניו מכלל ה"קרבנות", דעתה צריך לעשות דבר שאינו הקרבת קרבן כ"ל (גם לא אביזרייהו דהקרבה), עדיין נקרא זה "עבודה" ושפיר מחנכתו, וכגון שצריך רק להוציא הכף והמחתה מקודש הקדשים,

גם בימי הדיוטו בבזון הוא לבוש], אמר אביי לובש שמונה [בגדים דכה"ג] ומהפך בצינורא [מהפך ע"י מזלג במזבח החיצון אחד מאברי התמיד, "דקירוב עבודה הוא שממהר להתעכל מחמת הפיכה זו ועבודה היא . . . ונמצא שנתחנך לכהונה גדולה", רש"י] . . . ורב פפא אמר עבודתו מחנכתו. ופסק הרמב"ם כרב פפא. וא"כ אפ"ל (וכ"כ במשנה למלך) דעיקר כוונת וחידוש הרמב"ם הוא להשמיענו דבאמת למסקנא דמילתא גם אי נקטינן כמ"ד דאבנטו של כה"ג זהו אבנטו של כהן הדיוט [וא"כ כבר יש היכרא ע"י האבנט] למעשה לא בעינן חינוך אבנט, כי למסקנא סו"ס עבודתו מחנכתו. מיהו עדיין אין בכ"ז לבאר מה שנקט הרמב"ם "אחר שהקריב קרבנו", כי חידוש הנ"ל שפיר נשמענו גם אם ידבר בשנמצא פיסול לפני הפר.

ובכ"ל ובעיקר, אמאי תפס הרמב"ם דוגמא מיוחדת זו דפרו, ולא הקטורת או השעיר לה', אחר שכבר נד מל' הש"ס (שנקט רק "אירע בו פסול אחר תמיד של שחר", כנ"ל).

ולכך הכריח המעיר שם, דטעות הגירסא היא, ואכן בדפוס הראשון דרומי (משנת ר"מ) הגירסא היא "בין שאירע בו פסול אחר שהקריב קרבנות", וא"כ י"ל דבדפוסים האחרים הוא שיבוש, והכוונה היא לכל זמני היום (מלבד "קודם תמיד של שחר" הנזכר לפניו), היינו אחר כל אחד מן הקרבנות של היום, אם תמיד ואם שאר הקרבנות.

ויש לציין שבס' קרית מלך מביא גירסא כנ"ל בשם דפוס ישן. ובגוף הדבר

ובאמת אף אם תמצוי לומר דהקריאה צ"ל ע"י כה"ג דוקא ובאמת "עבודה מחנכת" היינו עבודה ממש דוקא (או עכ"פ סילוק עבודה, כהוצאת כף ומחתה), הרי עוד אפשריות יש לנו, דנימא שידחו הקריאה לאחר העבודה הא' שיפגע בה (אלא שעיי"ז יהי' עוד שינוי - שהקריאה תהא בבגדי זהב, ולא בבגדי לבן כבד"כ (ראה יומא ורמב"ם שם), כי העבודה הבאה סמוך אחר הקריאה היא שעיר הנעשה בחוץ, והיא נעשית בבגדי זהב, עיי' בכל פרטי הסדר בכל שנה ברמב"ם להלן פ"ד ה"ב) או שמא ידחו לאחרי הוצאת כף ומחתה (הנעשית בבגדי לבן, עיי' ברמב"ם שם) כדי שיקרא בבגדי לבן כבקריאת כל שנה.

ויש להעיר בכל השקו"ט הנ"ל גבי הקריאה ממה דאשכחן בירוש' ריש פ"ז דיומא, דמזכיר המקור מן הכתוב לחיוב "קריאת הפרשה", ולאח"ז שקיל וטרי גבי "שירי עבודות" (והיינו כגון קריאה, עיי' במפרשי הירוש') באיזה בגדים עובדן, ואיכא למ"ד רצה עובדה בבגדי זהב רצה עובדה בבגדי לבן כו", וכבר נחלקו המפרשים בכ"ז (דיעויי' בתוס' ישנים בבבלי, דאין רשאי לקרות בבגדי זהב, ובשירי הקרבן לירוש' כתב עפ"ז דפליגי הבבלי והירוש' אי הוי בגדר עבודה).

והי' מקום להסתפק אי פעולה כהאי גוונא "מחנכת". ועיי' בתוד"ה ואי - יומא לב. הוצאת כף ומחתה מגלן דעבודה היא להצריך לה טבילה בפ"ע"נ [היינו דהש"ס שם מפרש כן בכתובים, ועפ"ז מעלה דא' מטבילות הכה"ג ביה"כ היא לפני הוצאה זו, ופריך התוס' מנ"ל דעבודה היא עד שנפרש בכתובים שהטבילה באה לפני'. עיי"ש מה שתירץ לענינו ואכ"מ].

ומעתה יל"ע טובא בקריאת התורה דכהן גדול ביה"כ, שאף היא חובה מה"ת אבל לאו עבודה היא (יומא סח: וברמב"ם להלן פ"ג ה"ט), וא"כ באם אירע פיסול תיכף לפני הקריאה - יש לדון מה יחנכו לכהן השני. ואולי י"ל דשפיר הוא ממה נפשך, דאם (כפשטות הלשון) קריאת התורה צריכה להיות דוקא בכה"ג, הרי דין זה גופא עושה את הקריאה להיות ענין דמחנכתו [ובאמת ל' הש"ס "עבודתו מחנכתו" לאו דוקא, ואי"צ להיות רק מה שבגדר עבודה, אלא העיקר שהוא דבר שרק כה"ג כשר בו, עיי' היטב ל' רש"י בסוגיין בביאור "עבודתו מחנכתו" - "עבודת יוה"כ עצמה שאינה כשירה אלא בכה"ג וזה עובדה - מחנכתו לכהונה גדולה"], ואם כהן גדול לאו דוקא - הרי שוב אין צריך חינוך לזה ושפיר יעשהו השני בלי שנתחנך כדין להיות כה"ג.

